

III.

KONKRETIZOVANÉ OČEKÁVANÉ VÝSTUPY RVP PV

Materiál „Konkretizované očekávané výstupy“ doplňuje dokument Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (dále RVP PV).

Konkretizované očekávané výstupy rozpracovávají a zpřesňují jednotlivé očekávané výstupy v rámci vzdělávacích oblastí v RVP PV, které jsou popsány v optimální úrovni a které lze považovat pro děti na konci předškolního období za žádoucí.

Konkretizované výstupy upřesňují požadavky na jednotlivé očekávané výstupy v podobě činností a příležitostí tak, aby bylo zcela jasné, co by mělo dítě zpravidla na konci předškolního vzdělávání dokázat.

S pomocí konkrétních očekávaných výstupů stanoví pedagogové v rámci integrovaných bloků cílenou vzdělávací nabídku, která je pro naplňování očekávaných výstupů smysluplná a účelná. Ke snadnější orientaci jsou výstupy kódovány, uspořádány nejen do pěti vzdělávacích oblastí RVP PV, ale v jejich rámci dále utříděny do konkrétnějších „podoblastí“ rozvoje a učení dítěte. Protože vzdělávací oblasti v RVP PV se vzájemně prolínají, jsou i některé očekávané výstupy uváděné v jednotlivých vzdělávacích oblastech provázané, popř. se do určité míry opakují. Dále jsou očekávané výstupy uvedeny ve zkrácené podobě a pojmy, které upřesňují očekávaný výstup, se posouvají do kategorie konkretizovaný výstup.

Struktura:

5.1. Dítě a jeho tělo (oblast biologická)

- Fyzický rozvoj a pohybová koordinace
- Jemná motorika, koordinace ruky a oka
- Sebeobsluha
- Zdraví, bezpečí

5.2. Dítě a jeho psychika (oblast psychologická)

5.2.1. Jazyk a řeč

- Výslovnost, gramatická správnost řeči, porozumění, dorozumívání, vyjadřování

5.2.2. Poznávací schopnosti a funkce, představivost, fantazie, myšlenkové operace

- Vnímání
- Pozornost, soustředění, paměť
- Tvořivost, vynalézavost, fantazie
- Rozlišování obrazných a grafických symbolů, grafické vyjadřování
- Časoprostorová orientace
- Základní předmatematické představy, početní a číselné pojmy a operace
- Řešení problémů, učení

5.2.3. Sebepojetí, city, vůle

- Sebevědomí, sebeuplatnění
- Sebeovládání, přizpůsobivost
- Sebepojetí, city, vůle

5.3. Dítě a ten druhý (oblast interpersonální)

- Komunikace s dospělým
- Komunikace s dětmi, spolupráce při činnostech
- Sociabilita

5.4. Dítě a společnost (oblast sociálně-kulturní)

- Společenská pravidla a návyky
- Zařazení do společenství
- Kultura, umění

5.5. Dítě a svět (oblast environmentální)

- Poznatky, sociální informovanost
- Adaptabilita ke změnám
- Vztah k životnímu prostředí

VZDĚLÁVACÍ OBLAST 5. 1 DÍTĚ A JEHO TĚLO (BIOLOGICKÁ)

Podoblast	Fyzický rozvoj a pohybová koordinace
Očekávané výstupy z RVP PV	<p>5.1.1 Zachovávat správné držení těla</p> <p>5.1.2 Zvládnout základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí</p> <p>5.1.3 Koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla</p> <p>5.1.4 Vědomě napodobit jednoduchý pohyb podle vzoru</p> <p>5.1.5 Ovládat dechové svalstvo, sladit pohyb se zpěvem</p>
Konkretizované výstupy	<ul style="list-style-type: none"> - <i>postavit se zpříma a udržet správné držení těla po dobu vnější kontroly</i> - <i>běhat, skákat, udržovat rovnováhu na jedné noze</i> - <i>vyrovnávat svalové dysbalance v běžném pohybu</i> - <i>otočit se čelem vzad bez ztráty rovnováhy a orientace</i> - <i>zvládat nižší překážky, zvládat různé druhy lezení</i> - <i>házet a chytat míč, užívat různé náčiní, nářadí</i> - <i>užívat různé pomůcky k pohybu (tříkolky, koloběžky, odrážedla)</i> - <i>pohybovat se bezpečně ve skupině dětí</i> - <i>pohybovat se koordinovaně a jistě, a to i v různém přírodním terénu (např. v lese, na sněhu, v písku)</i> - <i>přizpůsobit či provést jednoduchý pohyb podle vzoru či pokynů</i> - <i>pohybovat se dynamicky po delší dobu (např. běhat při hře 2 minuty a více)</i> - <i>být pohybově aktivní po delší dobu (10 minut a více) v řízené i spontánní aktivitě</i> - <i>pohybovat se rytmicky, dodržet rytmus</i> - <i>doprovázet pohyb zpěvem (např. při pohybových hrách, při chůzi, při rytmických činnostech)</i>

Podoblast	Jemná motorika, koordinace ruky a oka
Očekávané výstupy z RVP PV	<p>5.1.7 Ovládat koordinaci ruky a oka, zvládnout jemnou motoriku</p> <p>5.1.14 Zacházet s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, nástroji a materiály</p>
Konkretizované výstupy	<ul style="list-style-type: none"> - <i>upřednostňovat užívání pravé či levé ruky při kreslení či v jiných činnostech, kde se preference ruky uplatňuje</i> - <i>tužku držet správně, tj. dvěma prsty, třetí podložený, s uvolněným zápěstím</i>

	<ul style="list-style-type: none"> - vést stopu tužky při kresbě, apod. - napodobit základní geometrické obrazce, různé tvary, popř. písmena - pracovat se stavebnicemi, skládkami (stavět z kostek, navlékat korálky, skládat mozaiky, zavázat klíčku) - zvládat výtvarné činnosti, provádět jednoduché úkony s výtvarnými pomůckami (např. tužkou, pastelem, štětcem, nůžkami) a materiály (např. papírem-překládání, textilem, modelovací hmotou) - kreslit, malovat, modelovat, vytrhávat, stříhat, lepit, vytvářet objekty z přírodních i umělých materiálů - zacházet správně s jednoduchými rytmickými a hudebními nástroji (např. trianglem, bubínkem, chřestidly)
--	--

Podoblast	Sebeobsluha
Očekávané výstupy z RVP PV	<p>5.1.8 Zvládat sebeobsluhu, uplatňovat základní kulturně hygienické a zdravotně preventivní návyky</p> <p>5.1.9 Zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony</p>
Konkretizované výstupy	<ul style="list-style-type: none"> - pečovat o osobní hygienu, samostatně zvládat pravidelné běžné denní úkony (např. používat toaletní papír a splachovací zařízení, mýt si a utírat ruce, umět používat kapesník) - samostatně se oblékat, svlékat, obouvat, zapnout knoflíky, zipy, zavázat tkaničky - samostatně jíst, používat příbor, nalít si nápoj, popř. polévku, používat ubrousek - postarat se o své osobní věci, o hračky a pomůcky - udržovat pořádek, zvládat jednoduché úklidové práce

Podoblast	Zdraví, bezpečí
Očekávané výstupy z RVP PV	<p>5.1.10 Pojmenovat části těla a některé orgány, znát základní pojmy užívané ve spojení se zdravím, pohybem a sportem</p> <p>5.1.11 Rozlišovat, co zdraví prospívá a co mu škodí</p> <p>5.1.12 Mít povědomí o významu péče o čistotu a zdraví, aktivního pohybu a zdravé výživy</p> <p>5.1.13 Mít povědomí o některých způsobech ochrany zdraví a bezpečí</p> <p>5.3.13 Chovat se obezřetně při setkání s cizími a neznámými osobami</p>
Konkretizované	

výstupy	<ul style="list-style-type: none"> - pojmenovat viditelné části těla včetně některých dílčích částí (např. rameno, koleno, loket, zápěstí) a některé vnitřní orgány (např. srdce, plíce, mozek, žaludek) - mít poznatky o narození, růstu těla a jeho základních proměnách - znát základní zásady zdravého životního stylu (např. o pozitivních účincích pohybu a sportu, hygieny, zdravé výživy, činnosti a odpočinku, pobytu v přírodě, otužování) a o faktorech poškozujících zdraví včetně návykových látek - uvědomovat si, co je nebezpečné - projevovat bezpečný odstup vůči cizím osobám - chovat se přiměřeně a bezpečně ve známém prostředí (např. ve školním prostředí, na hřišti, na veřejnosti, v přírodě) - znát a dodržovat základní pravidla chování na chodníku a na ulici (dávat pozor při přecházení, rozumět světelné signalizaci) - vědět, jak se vyhnout nebezpečí (být opatrné, obezřetné, kam se v případě potřeby obrátit o pomoc, koho přivolat) - bránit se projevům násilí
---------	---

VZDĚLÁVACÍ OBLAST 5. 2 DÍTĚ A JEHO PSYCHIKA (PSYCHOLOGICKÁ)

	Jazyk a řeč
Podoblast	Výslovnost, gramatická správnost řeči, porozumění, vyjadřování, dorozumívání
Očekávané výstupy z RVP PV	<p>5.2.1.1 Správně vyslovovat, ovládat dech, tempo i intonaci řeči</p> <p>5.2.1.2 Pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno</p> <p>5.2.1.3 Vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity, ve vhodně zformulovaných větách</p> <p>5.2.1.4, 5.2.1.7 vést rozhovor, formulovat otázky, odpovídat, slovně reagovat</p> <p>5.2.1.5 Domluvit se slovy</p> <p>5.2.1.6 Porozumět slyšenému</p> <p>5.2.1.10 Sledovat a vyprávět příběh, pohádku</p> <p>2.1.11 Připravuje se pro život v mnohojazyčné evropské společnosti</p>
Konkretizované výstupy	<ul style="list-style-type: none"> - spontánně vyprávět zážitky ze sledování filmových pohádek nebo pohádek z médií - vyslovovat všechny hlásky správně a mluvit zřetelně, gramaticky správně, v přiměřeném tempu, ovládat sílu a intonaci hlasu

	<ul style="list-style-type: none"> - znát většinu slov a výrazů běžně používaných v prostředí dítěte (např. sdělit svoje jméno a příjmení, adresu, jména rodičů, sourozenců, kamarádů, učitele, rozumět většině pojmenování, které se týkají dítěti známých předmětů, popř. znát i některé, které se týkají vzdálenějšího světa) - mít přiměřeně bohatou slovní zásobu, dokázat osvojená slova aktivně uplatnit v řeči, používat větší množství slovních obrátů, správně určovat a pojmenovávat věci a jevy ve svém okolí - používat jednoduchá souvětí, vyjádřit myšlenku, nápad, mínění, popsat situaci, událost, vyjádřit svoje pocity, prožitky - dodržovat pravidla konverzace a společenského kontaktu – řečovou kázeň (např. dokázat naslouchat druhým, vyčkat, až druhý dokončí myšlenku, sledovat řečníka i obsah, dokázat zformulovat otázku, samostatně a smysluplně odpovědět na otázku, umět komentovat zážitky a aktivity, posuzovat slyšené) - dorozumět se verbálně i nonverbálně (např. používat gesta, udržet oční kontakt, reagovat správně na neverbální podněty) - sledovat a zachytit hlavní myšlenku příběhu, vyslechnutý příběh převyprávět samostatně, věcně správně, popř. dokázat odhadnout, jak by mohl příběh pokračovat - předat vzkaz - chápat jednoduché hádanky a vtipy - poznat a najít k sobě slova, která se rýmují, doplnit chybějící slovo rýmu - poznat a vyhledat slova protikladného významu (antonyma), podobného významu (synonyma), stejně znějící a slova různého významu (homonyma) - rozkládat slova na slabiky - vyčlenit hlásku na počátku a na konci slova - rozlišit krátké a dlouhé samohlásky - znát, že lidé se dorozumívají i jinými jazyky a že je možno se jim učit - vnímat jednoduché písně, rýmy, popěvky v cizím jazyce
--	---

	Poznávací schopnosti
Podoblast	Vnímání
Očekávané výstupy z RVP PV	<p>5.1.6 Vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů</p> <p>5.2.2.1. Vědomě využívat všech smyslů, záměrně pozorovat, postřehovat, všímat si (nového, změněného, chybějícího)</p> <p>5.2.2.5. Zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité</p>
Konkretizované výstupy	

	<ul style="list-style-type: none"> - zaregistrovat změny ve svém okolí (všimnout si a rozpoznat, co se změnilo např. ve třídě, na kamarádovi, na obrázku) - rozlišit zvuky a známé melodie, rozlišit a napodobit rytmus - sluchem rozlišit slova, slabiky, počáteční slabiky a hlásky ve slovech - rozlišit tvary předmětů, základní geometrické tvary, základní barvy (červená, modrá, žlutá), barvy složené (oranžová, zelená, fialová), další barevné kvality (odstíny aj.) a vlastnosti objektů např. lesk, hladkost a jiné specifické znaky - správně reagovat na světelné a akustické signály - rozpoznat odlišnosti v detailech (např. vyhledat a doplnit chybějící část v obrázku, jednotlivé části složit v celek, nalézt cestu v jednoduchém labyrintu, složit puzzle, hrát pexeso, domino, loto) - odhalit podstatné a nepodstatné znaky, charakteristické znaky předmětů, osob, zvířat - rozlišit známé chutě a vůně i zápachy (např. slané, sladké, kyselé, hořké, vůni koření, různých pochutin) - rozlišit hmatem vlastnosti předmětu (např. strukturu povrchu), určit tvar, materiál, počet, velikost
--	--

	Poznávací schopnosti
Podoblast	Pozornost, soustředěnost, paměť
Očekávané výstupy Z RVP PV	<p>5.2.2.2 Záměrně se soustředit a udržet pozornost</p> <p>5.2.3.9 Vyvinout volní úsilí, soustředit se na činnost a její dokončení</p> <p>5.2.2.10 Naučit se nazpaměť krátké texty, záměrně si zapamatovat a vybavit</p>
Konkretizované výstupy	<ul style="list-style-type: none"> - soustředěně poslouchat pohádku, hudební skladbu, divadelní hru (např. sledovat pozorně divadelní představení a následně ho reprodukovat), nenechat se vyrušit – neodbíhat od činnosti, pracovat v klidu (např. vyřešit labyrint) - dokončit hru (neodbíhat od ní) i rozdělanou činnost - udržet pozornost i při méně atraktivních činnostech - uposlechnout pokynu dospělého a řídit se jím - zapamatovat si krátké říkanky, rozpočítadla, jednoduché básničky, písničky a reprodukovat je, přijmout jednoduchou dramatickou úlohu - zapamatovat si pohádku, děj, příběh a převyprávět ho - záměrně si zapamatovat a vybavit si prožitě příjemné i nepříjemné pocity (např. vyprávět zážitky z výletu), viděné (např. vyjmenovat květiny viděné na procházce), slyšené (např. zapamatovat si rytmus, melodii)

	<ul style="list-style-type: none"> - pamatovat si postup řešení (např. postup jednoduché stavby, postup řešení labyrintu, určitý algoritmus, zapamatovat si umístění obrázku na konkrétním místě - Pexeso) - zapamatovat si různé zvuky zvířat, běžně užívaných předmětů – sklo, papír, kov, dřevo, ale i událostí – kroky, dveře, tekoucí voda, vítr, déšť, bouřka apod., melodii (zvuky hudebních nástrojů), jednoduché taneční kroky, pořadí cviků nebo úkonů (např. skákání Panáka), krátký rytmický celek - uplatňovat postřeh a rychlost
--	---

	Poznávací schopnosti
Podoblast	Tvořivost, vynalézavost, fantazie
Očekávané výstupy Z RVP PV	5.2.2.13 Vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech (konstruktivních, výtvarných, hudebních, pohybových či dramatických)
Konkretizované výstupy	<ul style="list-style-type: none"> - rozvíjet a obohacovat hru podle své představivosti a fantazie - spontánně vyprávět zážitky ze svého okolí, z různých vyprávění, či co dítě prožilo příjemného i nepříjemného - vyjadřovat fantazijní představy - dokončit příběh, pohádku (např. vymyslet konec, jinou variantu) - vyprávět příběh s vizuální či akustickou oporou (podle obrázků, s dopomocí otázek atd.) - vyjádřit vlastní jednoduché pohybové představy, rytmický doprovod nebo melodii (např. vymýšlet krátké dramatické scénky, naznačit, vyjádřit pomocí pantomimy konkrétní činnost, pohybem ztvárnit slyšenou melodii) - tvořivě využívat přírodní i ostatní materiály při pracovních a výtvarných činnostech, experimentovat s materiály, poznávat a využívat výrazové možnosti (vytvářet různé plošné a prostorové útvary, mísit barvy, zkoumat odlišné účinky suchých a vlhkých podkladů, aj.) - s materiály, barvami (např. vytvořit koláž, smíchat barvy, zapouštět barvy do klovatiny) - dokreslit chybějící části na obrázku, sestavit části v celek, vytvořit jednoduchý model, stavbu, provést obměnu, tvořit dle vlastní představy, např. stavby z kostek - navrhnout další varianty řešení (co by se stalo, kdyby ...) - experimentovat s výtvarně netradičními materiály - využívat tvůrčí a výtvarné techniky k výzdobě prostředí - improvizovat a hledat náhradní řešení

	Poznávací schopnosti
Podoblast	Rozlišování obrazných znaků a symbolů, grafické vyjadřování
Očekávané výstupy	

Z RVP PV	5.2.2.5 Zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité 5.2.1.16 Rozlišovat některé obrazné symboly a porozumět jejich významu a funkci
Konkretizované výstupy	<ul style="list-style-type: none"> - rozlišit některé jednoduché obrazné symboly, piktogramy a značky, umět je používat (např. číst piktogramy, pochopit obrázkové čtení) - pochopit význam piktogramu (např. pravidla chování ve skupině, v hromadném dopravním prostředku, znát význam elementárních dopravních značek a označení nebezpečí (elektrina, zákaz rozdělování ohně, koupání, skákání do vody atd.) - rozpoznat některé grafické znaky s abstraktní podobou (např. zná některé číslice, písmena, dopravní značky) - sledovat očima zleva doprava a dle potřeby i zprava doleva, případně v dalších směrech, jmenovat objekty zleva doprava, vyhledat první a poslední objekt ve skupině, vést čáru zleva doprava, shora dolů - objevovat význam ilustrací, soch, obrazů - poznat napsané své jméno, podepsat se tiskacím písmem svým jménem, popř. graficky označit své výtvořky (např. použít nějaký symbol) - napodobit základní geometrické znaky a tvary (čára svislá, čára vodorovná, křížek, vlnovka, kruh, čtverec, obdélník, trojúhelník atd.) - napodobit některá písmena, číslice - poznat některé hudební znaky

	Poznávací schopnosti
Podoblast	Časoprostorová orientace
Očekávané výstupy z RVP PV	5.2.2.9 Chápat prostorové pojmy, elementární časové pojmy 5.2.2.10 Orientovat se v prostoru i v rovině, částečně se orientovat v čase
Konkretizované výstupy	<ul style="list-style-type: none"> - rozlišovat vpravo – vlevo na vlastním těle, v prostoru s oporou o nějaký předmět - rozlišovat a používat základní prostorové pojmy (např. dole, nahoře, uprostřed, před, za, pod, nad, uvnitř, vně, u, vedle, mezi, nízko, vysoko, na konci, na kraji, vpředu, vzadu, blízko, daleko, dopředu, dozadu, nahoru, dolů) a těchto pojmů běžně užívat - rozlišovat vzájemnou polohu dvou objektů - orientovat se v řadě (např. první, poslední, uprostřed - orientovat se v prostoru podle slovních pokynů - orientovat se v časových údajích v rámci dne (např. dopoledne, poledne, odpoledne)

	<ul style="list-style-type: none"> - rozlišovat základní časové údaje, uvědomit si plynutí v čase (např. noc, den, ráno, večer, dnes, zítra, včera, dny v týdnu) - rozlišovat roční období (jaro, léto, podzim, zima) i jejich typické znaky
--	--

	Poznávací schopnosti
Podoblast	Základní matematické, početní a číselné pojmy a operace
Očekávané výstupy z RVP PV	<p>5.2.2.8 Chápat základní číselné a matematické pojmy, elementární matematické souvislosti a dle potřeby je využívat</p> <p>5.2.2.4 Přemýšlet, uvažovat, a své myšlenky i úvahy vyjádřit</p>
Konkretizované výstupy	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznat geometrické tvary - čtverec, kruh, trojúhelník, obdélník - rozumět a používat základní pojmy označující velikost (malý - velký, větší - menší, nejmenší - největší, dlouhý - krátký, vysoký - nízký, stejný) - rozumět a používat základní pojmy označující hmotnost (lehký - těžký, lehčí - těžší, nejlehčí - nejtěžší, stejně těžký) - porovnat a uspořádat předměty dle stanoveného pravidla (např. od nejmenšího k největšímu; poznat, co do skupiny nepatří), třídit předměty minimálně dle jednoho kritéria (např. roztřídit knoflíky na hromádky dle barvy, tvaru, velikosti) - orientovat se v číselné řadě 1 - 10, vyjmenovat ji, porovnat, že 5 je více než 4, chápat číslo jako počet prvků - posoudit početnost dvou souborů a určit počet do 6 (např. o kolik je více a o kolik je méně, kde je stejně) - chápat, že číslovka označuje počet (např. 5 je prstů na ruce, 5 je kuliček) - chápat jednoduché souvislosti, nacházet znaky společné a rozdílné, porovnat, dle společných či rozdílných znaků (např. vybrat všechny předměty vyrobené ze dřeva), zobecňovat vybrat ovoce, zeleninu, hračky, nábytek, dopravní prostředky atd.), řešit jednoduché labyrinty, rébusy a hádanky - řešit labyrinty (sledovat cestu)

	Poznávací schopnosti
Podoblast	Řešení problémů, učení
Očekávané výstupy z RVP PV	<p>5.2.2.11 Řešit problémy, úkoly a situace, myslet kreativně</p> <p>5.2.2.12 Nalézat nová řešení nebo alternativní k běžným</p> <p>5.2.1.20 Projevovat zájem o knížky, soustředěně poslouchat četbu, hudbu, sledovat divadlo, film</p>

	<p>5.2.2.6 Vnímat, že je zajímavé dozvídat se nové věci, využívat zkušeností k učení</p> <p>5.2.2.7 Postupovat a učit se podle pokynů a instrukcí</p> <p>5.2.3.8 Prožívat radost ze zvládnutého a poznaného</p>
Konkretizované výstupy	<ul style="list-style-type: none"> - <i>slovně, výtvarně, technicky vyjádřit svoje jednoduché „nápady“, experimentovat, některé problémy řešit cestou pokus – omyl</i> - <i>samostatně se rozhodnout v některých činnostech</i> - <i>jednoduchý problém vyřešit samostatně i ve spolupráci s kamarády, při složitějších se poradit, postupovat podle pokynů a instrukcí</i> - <i>vymýšlet nová řešení nebo alternativní k běžným (např. jak by to šlo jinak, co by se stalo, kdyby) a verbalizovat je</i> - <i>projevovat zájem o poznávání písmen a číslic, prohlížet si knihy (atlas, encyklopedie, obrázkové knihy, leporela), znát některé dětské knihy a vyprávět o nich, informace vyhledat v encyklopediích</i> - <i>verbalizovat myšlenkové pochody, přemýšlet nahlas, popsat, jak problém či situaci řešit (např. jak staví stavbu, skládá puzzle)</i> - <i>přicházet s vlastními nápady</i> - <i>projevovat zájem o nové věci, dotazovat se při nepochopení, zkoušet, experimentovat</i> - <i>nechat se získat pro záměrné učení</i> - <i>odlišit hru od systematické povinnosti</i> - <i>zacházet s předměty digitální technologie, využívat nejzákladnější funkce počítače (zapnout-vypnout, práce s myší, jednoduchou klávesnicí)</i>

	Sebepojetí, city, vůle
Podoblast	Sebevědomí a sebeuplatnění
Očekávané výstupy z RVP PV	<p>5.2.3.1 Odloučit se na určitou dobu od rodičů a blízkých, být aktivní i bez jejich opory</p> <p>5.2.3.2 Uvědomovat si svou samostatnost, orientovat se ve skupině</p> <p>5.2.3.5 Vyjádřit svůj souhlas, umět říci ne v konkrétní situaci</p> <p>5.2.3.11 Podílet se na organizaci hry a činnosti</p>
Konkretizované výstupy	<ul style="list-style-type: none"> - <i>přijímat pobyt v mateřské škole popř. i na ozdravně rekreačním pobytu jako běžnou součást života (vědět, že rodiče chodí do zaměstnání, dítě do MŠ)</i> - <i>zapojovat se do činností, komunikovat a kooperovat s dětmi i se známými dospělými, odmítnout neznámé dospělé</i>

	<ul style="list-style-type: none"> - <i>samostatně splnit jednoduchý úkol, poradit si v běžné a opakující se situaci, cítit ze své samostatnosti uspokojení (být na ni hrdý)</i> - <i>respektovat a přijímat přirozenou autoritu dospělých</i> - <i>uvědomovat si, že fungování skupiny je postaveno na pravidlech soužití, podílet se na nich a respektovat je</i> - <i>umět se rozhodovat o svých činnostech (samostatně se rozhodovat, co udělat, jak se zachovat, i o tom, co neudělat, co odmítnout, čeho se neúčastnit)</i> - <i>snažit se uplatnit své přání, obhájit svůj názor</i> - <i>umět kooperovat, dohodnout se s ostatními</i> - <i>přijmout roli ve hře (např. jako organizátor, jako pozorovatel, jako spoluhráč)</i> - <i>nebát se požádat o pomoc, radu</i>
--	---

	Sebepojetí, city, vůle
Podoblast	Sebeovládání a přizpůsobivost
Očekávané výstupy z RVP PV	<p>5.2.3.4 Ve známých a opakujících se situacích, kterým rozumí, se snažit ovládat svoje city a přizpůsobovat jim své chování</p> <p>5.2.3.6 Uvědomovat si svoje možnosti a limity</p> <p>5.2.3.7 Přijímat pozitivní ocenění i svůj případný neúspěch a vyrovnat se s ním, učit se hodnotit svoje osobní pokroky (sebehodnocení)</p>
Konkretizované výstupy	<ul style="list-style-type: none"> - <i>reagovat přiměřeně dané situaci (odmítat agresí, přijímat vzor společenského chování, umět se podřídit)</i> - <i>odhadnout, na co stačí, uvědomovat si, co mu nejde, co je pro ně obtížné</i> - <i>plánovat přiměřeně věku (ví, čeho chce dosáhnout a proč)</i> - <i>hodnotit druhé, sebe hodnotit vzhledem k aktuální situaci a možnostem</i> - <i>přijímat drobný neúspěch (vnímat ho jako přirozenou skutečnost, že se mu někdy něco nedaří), umět přijmout sdělení o případných dílčích nedostacích, být schopné se z něho poučit</i> - <i>přizpůsobit se společenství, projevovat zájem o spolupráci</i> - <i>umět se přizpůsobit změnám</i>

	Sebepojetí, city, vůle
podoblast	Vůle, vytrvalost, city a jejich projevy
Očekávané výstupy z RVP PV	<p>5.2.3.9 Vyvinout volní úsilí, soustředit se na činnost i její dokončení</p> <p>5.2.3.12 Uvědomovat si příjemné a nepříjemné citové prožitky</p>

	<p>5.2.3.13 Prožívat a dětským způsobem projevovat, co cítí, snažit se ovládat své afektivní chování</p> <p>5.2.3.15 Těšit se z hezkých a příjemných zážitků, přírodních a kulturních krás i setkávání se s uměním</p> <p>5.2.3.16 Zachytit a vyjádřit své prožitky</p>
Konkretizované výstupy	<ul style="list-style-type: none"> - odložit splnění osobních přání na pozdější dobu - odhadnout, na co stačí, uvědomovat si, co neumí a co se chce naučit (vyhledávat příležitosti, umět požádat o pomoc) - přijmout povinnost, soustředit se na činnost a samostatně ji dokončit - přijímat pokyny - plnit činnosti podle instrukcí - přiměřeně reagovat ve známých situacích, umět se zklidnit, ovládnout se, potlačit projev agrese - projevovat se citlivě k živým bytostem, přírodě i věcem, pomáhat druhým (např. kamarádům, mladším, slabším, aj.) - přirozeně a v míře dané osobnostními předpoklady projevovat pozitivní i negativní emoce (soucit, radost, náklonnost, spokojenost, ale také strach, smutek) - přirozeně projevovat radost z poznání a zvládnutého (radovat se, že umí píseň, básničku, ukazuje obrázek, předvádí taneček, výrobek) - umět to, co prožívá, vyjádřit slovně, výtvarně pohybově, mimikou (zážitky jednotlivé či v časové posloupnosti jako výtvarné vyprávění, komentovat obrázky apod., pomocí hudby, hudebně pohybovou a dramatickou improvizací atd.) - Rozhodovat sám o sobě (o svém chování)

VZDĚLÁVACÍ OBLAST 5. 3 DÍTĚ A TEN DRUHÝ (interpersonální)

Podoblast	Komunikace s dospělým
Očekávané výstupy z RVP PV	5.3.1 Navazovat kontakty s dospělým
Konkretizované výstupy	<ul style="list-style-type: none"> - navazovat kontakty s dospělým (např. s novým učitelem) - spolupracovat s dospělým - respektovat dospělého, komunikovat s ním vhodným způsobem (s ohledem na situaci a podmínky) - obracet se na dospělého o pomoc, radu atd. - rozlišovat vhodnost oslovování i tykání a vykání

Podoblast	Komunikace s dětmi, spolupráce při činnostech
Očekávané výstupy z RVP PV	5.3.8 Přirozeně a bez zábran komunikovat s druhým dítětem 5.3.9 Spolupracovat s ostatními
Konkretizované výstupy	<ul style="list-style-type: none"> - <i>aktivně komunikovat s druhými dětmi bez vážnějších problémů (vyprávět, povídat, poslouchat, naslouchat druhému)</i> - <i>chápat a respektovat názory jiného dítěte, domlouvat se, vyjednávat</i> - <i>vyhledávat partnera pro hru, domlouvat se, rozdělovat a měnit herní role, hru rozvíjet a obohacovat</i> - <i>spolupracovat při hrách a aktivitách nejrůznějšího zaměření, být ostatním partnerem</i> - <i>vyjednávat s dětmi i dospělými ve svém okolí, domluvit se na společném řešení /4.7.</i> - <i>využívat neverbální komunikaci (úsměv, gesta, řeč těla, apod.)</i>

Podoblast	Sociabilita
Očekávané výstupy z RVP PV	5.3.5 Uvědomovat si svá práva ve vztahu k druhému, přiznávat stejná práva druhým a respektovat je 5.3.7 Uplatňovat své individuální potřeby, přání a práva s ohledem na druhého, učit se přijímat a uzavírat kompromisy, řešit konflikt dohodou 5.3.10 Respektovat potřeby jiného dítěte 5.3.6 Chápat, že všichni lidé (děti) mají stejnou hodnotu, přestože je každý jiný, že osobní, resp. osobnostní odlišnosti jsou přirozené 5.3.4 Odmítnout komunikaci, která je dítěti nepříjemná
Konkretizované výstupy	<ul style="list-style-type: none"> - <i>obhajovat svoje potřeby, svůj postoj či přání, přijímat také názor druhého, dohodnout se na kompromisním řešení</i> - <i>všímat si, co si druhý přeje či potřebuje (např. dělit se s druhým dítětem o hračky, pomůcky, pamlsky, podělit se s jiným dítětem o činnost, počkat, vystřídat se)</i> - <i>chápat, že každý je jiný, jinak vypadá, jinak se chová, něco jiného umí či neumí a že je to přirozené</i> - <i>k mladšímu, slabšímu či postiženému dítěti se chovat citlivě a ohleduplně (neposmívat se mu, pomáhat mu, chránit ho)</i> - <i>porozumět běžným projevům emocí a nálad (např. vnímat, že je jiné dítě smutné, zklamané nebo naopak něčím nadšené, že má radost)</i>

	<ul style="list-style-type: none"> - <i>nepříjemný kontakt a komunikaci dokázat odmítnout</i> - <i>bránit se projevům násilí jiného dítěte (nenechat si ubližovat, nenechat se šidit, bránit se posmívání, ohradit se proti tomu)</i> - <i>uvědomit si vztahy mezi lidmi(kamarádství, přátelství, vztahy mezi pohlavími, úcta ke stáří)</i> - <i>spoluvytvářet prostředí pohody</i> - <i>respektovat rozdílné schopnosti</i> - <i>důvěřovat vlastním schopnostem</i> - <i>cítit sounáležitost s ostatními</i> - <i>nabídnout pomoc</i>
--	--

VZDĚLÁVACÍ OBLAST 5. 4 DÍTĚ A SPOLEČNOST (SOCIÁLNĚ-KULTURNÍ)

Podoblast	Společenská pravidla a návyky
Očekávané výstupy Z RVP	<p>5.4.1 Uplatňovat návyky v základních formách společenského chování ve styku s dospělými i s dětmi</p> <p>5.4.8 Utvořit si základní dětskou představu o pravidlech chování a společenských normách, co je v souladu s nimi a co proti nim a ve vývojově odpovídajících situacích se podle této představy chovat</p> <p>5.4.11 Uvědomovat si, že ne všichni lidé respektují pravidla chování, učit se odmítat společensky nežádoucí chování</p>
Konkretizované výstupy	<ul style="list-style-type: none"> - <i>umět ve styku s dětmi i dospělými pozdravit, poprosit, požádat, poděkovat, rozloučit se, vyslechnout sdělení, střídat se v komunikaci,</i> - <i>dodržovat společně dohodnutá a pochopená pravidla vzájemného soužití v mateřské škole a na veřejnosti</i> - <i>chápat podstatu hry a její pravidla, dodržovat pravidla her a jiných činností, hrát spravedlivě, nepodvádět, umět i prohrávat</i> - <i>zacházet šetrně s vlastními a cizími pomůckami, hračkami, s knížkami, věcmi denní potřeby</i> - <i>rozlišovat společensky nežádoucí chování, vnímat co je lež, nespravedlivost, ubližování, lhostejnost, agresivita, vulgarismy</i> - <i>pojmenovat povahové vlastnosti</i> - <i>pochopit funkci rodiny a jejich členů</i>

podoblast	Zařazení do třídy/do skupiny/
Očekávané výstupy Z RVP	5.4.2 Pochopit, že každý má ve společenství (v rodině, ve třídě, v herní skupině) svoji roli, podle které je třeba se chovat

	<p>5.4.4 Začlenit se do třídy a zařadit se mezi své vrstevníky, respektovat jejich rozdílné vlastnosti, schopnosti a dovednosti</p> <p>5.4.6 Adaptovat se na život ve škole, aktivně zvládat požadavky plynoucí z prostředí školy</p>
<i>Konkretizované výstupy</i>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>orientovat se v rolích a pravidlech různých společenských skupin (rodina, třída, mateřská škola, herní skupina apod.) a umět jim přizpůsobit své chování</i> - <i>reagovat na sociální kontakty druhých dětí otevřeně a zařazovat se mezi ně pomocí sociálně úspěšných strategií (vlídné přijetí, humor, projevení zájmu, akceptování či podání návrhů, nabídnutí spolupráce, pomoci, fair play)</i> - <i>vnímat odlišnosti mezi dětmi a podle toho přizpůsobovat i své přístupy</i> - <i>navazovat s dětmi vztahy, mít ve skupině své kamarády, udržovat a rozvíjet s nimi přátelství</i> - <i>cítit se plnohodnotným členem skupiny</i> - <i>projevovat ohleduplnost a zdvořilost ke svým kamarádům i dospělým, vážit si jejich práce i úsilí</i> - <i>být schopné přistoupit na jiný názor porozumět potřebám druhých, přijmout společné návrhy, podřídit se rozhodnutí skupiny a přizpůsobit se společnému programu</i>

<i>podoblast</i>	Kultura, umění
<i>Očekávané výstupy Z RVP</i>	<p>5.4.13 Vnímat umělecké a kulturní podněty, hodnotit svoje zážitky</p> <p>5.4.14 Zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných činností, dovedností a technik</p> <p>5.4.15 Vyjadřovat se prostřednictvím hudebních a hudebně pohybových činností, zvládat základní hudební dovednosti vokální i instrumentální</p>
<i>Rozpracované výstupy</i>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>pozorně poslouchat a sledovat se zájmem uměleckou produkci (např. literární, filmovou, výtvarnou, dramatickou, hudební)</i> - <i>vyjádřit a zhodnotit prožitky (co se líbilo a co ne, co a proč zaujalo, co bylo zajímavé, překvapivé, podnětné apod.)</i> - <i>v kulturních místech (např. divadle, galerii, muzeu atd.) respektovat dohodnutá pravidla a nerušit ostatní při vnímání umění</i>

	<ul style="list-style-type: none"> - <i>všímat si kulturních památek kolem sebe (pomník, hrad, zámek, zajímavá stavba atd.)</i> - <i>zobrazovat objekty reálné i fantazijní různými výtvarnými výrazovými prostředky (např. kresbou, malbou, plošným a prostorovým vytvářením s využíváním různých materiálů – viz výše)</i> - <i>vyjadřovat se zpěvem, hrou na jednoduché rytmické či hudební nástroje, hudebně pohybovou činností (viz výše)</i>
--	---

VZDĚLÁVACÍ OBLAST 5. 5 DÍTĚ A SVĚT (ENVIRONMENTÁLNÍ)

Podoblast	Poznatky, sociální informovanost
Očekávané výstupy z RVP PV	<p>5.5.1 Orientovat se bezpečně ve známém prostředí i v životě tohoto prostředí</p> <p>5.5.4 Osvojit si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi</p> <p>5.5.5 Mít povědomí o širším společenském, věcném, přírodním, kulturním i technickém prostředí i jeho dění v rozsahu praktických zkušeností a dostupných praktických ukázek v okolí dítěte</p> <p>5.5.6 Vnímat, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný</p>
Konkretizované výstupy	<ul style="list-style-type: none"> - <i>orientovat se ve školním prostředí, vyznat se v blízkém okolí (vědět, co se kde v blízkosti mateřské školy nachází, např. obchody, zastávka, hřiště, škola, pošta, policie, lékař, knihovna, hasiči, sportoviště)</i> - <i>zvládat běžné činnosti, požadavky i jednoduché praktické situace, které se v mateřské škole opakují</i> - <i>rozumět běžným okolnostem a dějům, jevům a situacím, s nimiž se běžně setkává (rozumět tomu, co se ve známém prostředí děje)</i> - <i>mít poznatky z nejrůznějších oblastí života a poznání v rozsahu podle toho, s čím se v praxi setkává, co kolem sebe vidí, co prožívá, co mu bylo zprostředkováno či vysvětleno (např. poznatky o přírodě živé i neživé, o přírodních jevech a dějích, o lidech a jejich životě, o kultuře či technice)</i> - <i>uvědomovat si, že jak svět přírody, tak i svět lidí je na různých částech naší planety různorodý a pestrý a ne vždy šťastný</i>

	<ul style="list-style-type: none"> - mít poznatky o své zemi, (znát název státu, státní vlajku, hymnu, prezidenta, hlavní město, významné svátky a události) - mít poznatky o existenci jiných zemí, národů a kultur (znát typické znaky některých významných národů - přírodní podmínky, oblečení, zvyky, strava, stavby, kde co roste, nebo se pěstuje, žijí zvířata apod.) - mít poznatky o planetě Zemi, vesmíru apod. (např. o koloběhu vody, střídání denních i ročních období a jejich příčinách, některých planetách) - chápat základní pravidla chování pro chodce - mít poznatky o zvycích a tradicích kraje, přijmout tradici oslav
--	---

Podoblast	Adaptabilita ke změnám
Očekávané výstupy z RVP PV	<p>5.5.7 Všimnout si změn a dění v nejbližším okolí</p> <p>5.5.8 Porozumět, že změny jsou přirozené a samozřejmé, přizpůsobovat se jim</p>
Konkretizované výstupy	<ul style="list-style-type: none"> - zajímat se, co se v okolí děje, všimnout si dění změn ve svém okolí (např. v přírodě), proměny komentovat, přizpůsobit oblečení – rozlišení pocitu chladu a tepla, chování - vědět, že se stále něco děje, že všechno kolem plyne, vyvíjí se a proměňuje běžně proměnlivé okolnosti v mateřské škole vnímat jako samozřejmé a přirozené se tomuto dění přizpůsobovat - ctít oslavy narozenin, svátků, slavností

Podoblast	Vztah k životnímu prostředí
Očekávané výstupy z RVP PV	<p>5.5.10 Rozlišovat aktivity, které mohou zdraví okolního prostředí podporovat a které je mohou poškozovat</p> <p>5.5.9 Mít povědomí o významu životního prostředí (přírody i společnosti) pro člověka, uvědomovat si, že způsobem, jakým se lidé chovají, ovlivňují vlastní zdraví i životní prostředí</p> <p>5.5.11 Pomáhat pečovat o okolní životní prostředí</p>
Konkretizované výstupy	<ul style="list-style-type: none"> - znát, co je škodlivé a nebezpečné (různé nástrahy a rizika ve spojení s přírodou) i neovlivnitelné – vítr, déšť záplavy, teplo, sucho, mrazy), co může ohrožovat zdravé životní prostředí - uvědomovat si, že člověk a příroda se navzájem ovlivňují, že každý může svým chováním působit na životní

	<p><i>prostředí (podporovat či narušovat zdraví, přírodní prostředí i společenskou pohodu)</i></p> <ul style="list-style-type: none">- <i>všímat si nepořádku a škod, dbát o pořádek a čistotu, starat se o rostliny, zvládat drobné úklidové práce, nakládat vhodným způsobem s odpady, chápat význam třídění odpadu chránit přírodu v okolí, živé tvory apod.</i>- <i>spoluvytvářet pohodu prostředí (cítit se spokojeně a bezpečně)</i>- <i>být citlivý k přírodě</i>
--	--

IV.

DESATERO PRO RODIČE DĚTÍ PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU

V rámci příprav materiálu Konkretizované očekávané výstupy RVP PV vzešel, na základě četných dotazů rodičů, také návrh materiálu popisující základní požadavky pro děti předškolního věku, který by mohli využít rodiče.

Vstup do první třídy základní školy představuje pro dítě velkou životní změnu. Mění se role dítěte, prostředí, dospělí i vrstevníci, denní program, náplň činnosti, nároky i požadavky. Aby dítě mohlo zvládnout tuto náročnou situaci bez vážnějších problémů, mělo by být nejen dostatečně vývojové a sociálně zralé, ale také dobře připravené.

Materiál nabízí rodičům dětí předškolního věku základní informace toho, co by mělo jejich dítě zvládnout před vstupem do základní školy. Jsou zde zachyceny jak výchovné, tak vzdělávací předpoklady. Je třeba mít ale na zřeteli, že zrání dítěte je nerovnoměrné, že každé dítě nemusí všech parametrů dosáhnout, ale může se k nim přiblížit.

Přehled základních dovedností propojuje a sjednocuje cíle rodiny a školy. Proto je velmi důležitá spolupráce rodiny a školy, která se podílí na vzdělávání dítěte.

1. Dítě by mělo být dostatečně fyzicky a pohybově vyspělé, vědomě ovládat své tělo, být samostatné v sebeobsluze

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- pohybuje se koordinovaně, je přiměřeně obratné a zdatné (např. hází a chytá míč, udrží rovnováhu na jedné noze, běhá, skáče, v běžném prostředí se pohybuje bezpečně)
- svlékne se, oblékne i obuje (zapne a rozepne zip i malé knoflíky, zaváže si tkaničky, oblékne si čepici, rukavice)
- je samostatné při jídle (používá správně příbor, nalije si nápoj, stoluje čistě, používá ubrousek)
- zvládá samostatně osobní hygienu (používá kapesník, umí se vysmrkat, umyje a osuší si ruce, použije toaletní papír, použije splachovací zařízení, uklidí po sobě)
- zvládá drobné úklidové práce (posbírá a uklidí předměty a pomůcky na určené místo, připraví další pomůcky, srovná hračky)

- postará se o své věci (udržuje v nich pořádek)

2. Dítě by mělo být relativně citově samostatné a schopné kontrolovat a řídit své chování

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- zvládá odloučení od rodičů
- vystupuje samostatně, má svůj názor, vyjadřuje souhlas i nesouhlas
- projevuje se jako emočně stálé, bez výrazných výkyvů v náladách
- ovládá se a kontroluje (reaguje přiměřeně na drobný neúspěch, dovede odložit přání na pozdější dobu, dovede se přizpůsobit konkrétní činnosti či situaci)
- je si vědomé zodpovědnosti za své chování
- dodržuje dohodnutá pravidla

3. Dítě by mělo zvládat přiměřené jazykové, řečové a komunikativní dovednosti

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- vyslovuje správně všechny hlásky (i sykavky, rotacismy, měkčení)
- mluví ve větách, dovede vyprávět příběh, popsat situaci apod.
- mluví většinou gramaticky správně (tj. užívá správně rodu, čísla, času, tvarů, slov, předložek aj.)
- rozumí většině slov a výrazů běžně užívaných v jeho prostředí
- má přiměřenou slovní zásobu, umí pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- přirozeně a srozumitelně hovoří s dětmi i dospělými, vede rozhovor, a respektuje jeho pravidla
- pokouší se napsat hůlkovým písmem své jméno (označí si výkres značkou nebo písmenem)
- používá přirozeně neverbální komunikaci (gesta, mimiku, řeč těla, aj.)
- spolupracuje ve skupině

4. Dítě by mělo zvládat koordinaci ruky a oka, jemnou motoriku, pravolevou orientaci

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- je zručné při zacházení s předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami a nástroji (pracuje se stavebnicemi, modeluje, stříhá, kreslí, maluje, skládá papír, vytrhává, nalepuje, správně otáčí listy v knize apod.)
- zvládá činnosti s drobnějšími předměty (korálky, drobné stavební prvky apod.)
- tužku drží správně, tj. dvěma prsty třetí podložený, s uvolněným zápěstím
- vede stopu tužky, tahy jsou při kreslení plynulé, (obkresluje, vybarvuje, v kresbě přibývají detaily i vyjádření pohybu)
- umí napodobit základní geometrické obrazce (čtverec, kruh, trojúhelník, obdélník), různé tvary, (popř. písmena)
- rozlišuje pravou a levou stranu, pravou i levou ruku (může chybovat)
- řadí zpravidla prvky zleva doprava
- používá pravou či levou ruku při kreslení či v jiných činnostech, kde se preference ruky uplatňuje (je zpravidla zřejmé, zda je dítě pravák či levák)

5. Dítě by mělo být schopné rozlišovat zrakové a sluchové vjemy

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- rozlišuje a porovnává podstatné znaky a vlastnosti předmětů (barvy, velikost, tvary, materiál, figuru a pozadí), nachází jejich společné a rozdílné znaky
- složí slovo z několika slyšených slabik a obrázek z několika tvarů
- rozlišuje zvuky (běžných předmětů a akustických situací i zvuky jednoduchých hudebních nástrojů)
- rozpozná rozdíly mezi hláskami (měkké a tvrdé, krátké a dlouhé)
- sluchově rozloží slovo na slabiky (vytleskává slabiky ve slově)
- najde rozdíly na dvou obrazcích, doplní detaily
- rozlišuje jednoduché obrazné symboly a značky i jednoduché symboly a znaky s abstraktní podobou (písmena, číslice, základní dopravní značky, piktogramy)

- postřehne změny ve svém okolí, na obrázku (co je nového, co chybí)
- reaguje správně na světelné a akustické signály

6. Dítě by mělo zvládat jednoduché logické a myšlenkové operace a orientovat se v elementárních matematických pojmech

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- má představu o čísle (ukazuje na prstech či předmětech počet, počítá na prstech, umí počítat po jedné, chápe, že číslovka vyjadřuje počet)
- orientuje se v elementárních počtech (vyjmenuje číselnou řadu a spočítá počet prvků minimálně v rozsahu do pěti (deseti))
- porovnává počet dvou málopočetných souborů, tj. v rozsahu do pěti prvků (pozná rozdíl a určí o kolik je jeden větší či menší)
- rozpozná základní geometrické tvary (kruh, čtverec, trojúhelník atd.)
- rozlišuje a porovnává vlastnosti předmětů
- třídí, seskupuje a přiřazuje předměty dle daného kritéria (korálky do skupin podle barvy, tvaru, velikosti)
- přemýšlí, vede jednoduché úvahy, komentuje, co dělá („přemýšlí nahlas“)
- chápe jednoduché vztahy a souvislosti, řeší jednoduché problémy a situace, slovní příklady, úlohy, hádanky, rébusy, labyrinty
- rozumí časoprostorovým pojmům (např. nad, pod, dole, nahoře, uvnitř a vně, dříve, později, včera, dnes), pojmům označujícím velikost, hmotnost (např. dlouhý, krátký, malý, velký, těžký, lehký)

7. Dítě by mělo mít dostatečně rozvinutou záměrnou pozornost a schopnost záměrně si zapamatovat a vědomě se učit

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- soustředí pozornost na činnosti po určitou dobu (cca 10-15 min.)
- „nechá“ se získat pro záměrné učení (dokáže se soustředit i na ty činnosti, které nejsou pro něj aktuálně zajímavé)
- záměrně si zapamatuje, co prožilo, vidělo, slyšelo, je schopno si toto po přiměřené době vybavit a reprodukovat, částečně i zhodnotit

- pamatuje si říkadla, básničky, písničky
- přijme úkol či povinnost, zadaným činností se věnuje soustředěně, neodbíhá k jiným, dokáže vyvinout úsilí a dokončit je
- postupuje podle pokynů
- pracuje samostatně

8. Dítě by mělo být přiměřeně sociálně samostatné a zároveň sociálně vnímavé, schopné soužití s vrstevníky ve skupině

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- uplatňuje základní společenská pravidla (zdraví, umí požádat, poděkovat, omluvit se)
- navazuje kontakty s dítětem i dospělými, komunikuje s nimi zpravidla bez problémů, s dětmi, ke kterým pociťuje náklonnost, se kamarádí
- nebojí se odloučit na určitou dobu od svých blízkých
- je ve hře partnerem (vyhledává partnera pro hru, v zájmu hry se domlouvá, rozděluje a mění si role)
- zapojí se do práce ve skupině, při společných činnostech spolupracuje, přizpůsobuje se názorům a rozhodnutí skupiny
- vyjednává a dohodne se, vyslovuje a obhajuje svůj názor
- ve skupině (v rodině) dodržuje daná a pochopená pravidla, pokud jsou dány pokyny, je srozuměno se jimi řídit
- k ostatním dětem se chová přátelsky, citlivě a ohleduplně (dělí se o hračky, pomůcky, pamlsky, rozdělí si úlohy, všímá si, co si druhý přeje)
- je schopno brát ohled na druhé (dokáže se dohodnout, počkat, vystřídat se, pomoci mladším)

9. Dítě by mělo vnímat kulturní podněty a projevovat tvořivost

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- pozorně poslouchá či sleduje se zájmem literární, filmové, dramatické či hudební představení

- zaujme je výstava obrázků, loutek, fotografií, návštěva zoologické či botanické zahrady, statku, farmy apod.
- je schopno se zúčastnit dětských kulturních programů, zábavných akcí, slavností, sportovních akcí
- svoje zážitky komentuje, vypráví, co vidělo, slyšelo, dokáže říci, co bylo zajímavé, co jej zaujalo, co bylo správné, co ne
- zajímá se o knihy, zná mnoho pohádek a příběhů, má své oblíbené hrdiny
- zná celou řadu písní, básní a říkadel
- zpívá jednoduché písně, rozlišuje a dodržuje rytmus (např. vytleskat, na bubínku)
- vytváří, modeluje, kreslí, maluje, stříhá, lepí, vytrhává, sestavuje, vyrábí
- hraje tvořivé a námětové hry (např. na školu, na rodinu, na cestování, na lékaře), dokáže hrát krátkou divadelní roli

10. Dítě by se mělo orientovat ve svém prostředí, v okolním světě i v praktickém životě

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- vyzná se ve svém prostředí (doma, ve škole), spolehlivě se orientuje v blízkém okolí (ví, kde bydlí, kam chodí do školky, kde jsou obchody, hřiště, kam se obrátit když je v nouzi apod.)
- zvládá běžné praktické činnosti a situace, s nimiž se pravidelně setkává (např. dovede vyřídit drobný vzkaz, nakoupit a zaplatit v obchodě, říci si o to, co potřebuje, ptá se na to, čemu nerozumí, umí telefonovat, dbá o pořádek a čistotu, samostatně se obslouží, zvládá drobné úklidové práce, je schopno se starat o rostliny či drobná domácí zvířata)
- ví, jak se má chovat (např. doma, v mateřské škole, na veřejnosti, u lékaře, v divadle, v obchodě, na chodníku, na ulici, při setkání s cizími a neznámými lidmi) a snaží se to dodržovat
- má poznatky ze světa přírody živé i neživé, lidí, kultury, techniky v rozsahu jeho praktických zkušeností (např. orientuje se v tělesném schématu, umí pojmenovat jeho části i některé orgány, rozlišuje pohlaví, ví, kdo jsou členové rodiny a čím se zabývají, rozlišuje různá povolání, pomůcky, nástroje, ví, k čemu jsou peníze, zná jména některých rostlin, stromů, zvířat a dalších živých tvorů, orientuje se v dopravních prostředcích, zná některé technické přístroje), rozumí běžným okolnostem, dějům, jevům, situacím, s nimiž se bezprostředně setkává (např. počasí a jeho změny, proměny ročních období, látky a jejich vlastnosti, cestování,

životní prostředí a jeho ochrana, nakládání s odpady)

- přiměřeným způsobem se zapojí do péče o potřebné
- má poznatky o širším prostředí, např. o naší zemi (města, hory, řeky, jazyk, kultura), o existenci jiných zemí a národů, má nahodilé a útržkovité poznatky o rozmanitosti světa jeho řádu (o světadílech, planetě Zemi, vesmíru)
- chová se přiměřeně a bezpečně ve školním i domácím prostředí i na veřejnosti (na ulici, na hřišti, v obchodě, u lékaře), uvědomuje si možná nebezpečí (odhadne nebezpečnou situaci, je opatrné, neriskuje), zná a zpravidla dodržuje základní pravidla chování na ulici (dává pozor při přecházení, rozumí světelné signalizaci)
- zná faktory poškozující zdraví (kouření)
- uvědomuje si rizikové a nevhodné projevy chování, např. šikana, násilí

